

LBRIS

We know
books

Laurențiu Cosmoiu

TACHE RODAS omul care a învins comunismul

ediția a doua, revăzută și adăugită

editura
Σοφία

București

Cuprins

Argument	7
Prefață	13
1. Familia, copilăria, Frățiile de Cruce	17
2. Regimul Antonescu – prima arestare și condamnare, primele perioade de detenție	25
3. A doua condamnare: Brașov, Târgșor, Poarta Albă <i>via</i> Jilava, colonia Valea Neagră. Spre Pitești <i>via</i> Văcărești	35
4. Infernul Pitești	50
5. Gherla – al doilea infern	75
6. Ploiești – nedulcele „acasă” și alte experiențe amare: „Trecuse moartea pe lângă mine și nu mă zărise.”	93
7. Preambul la condamnare: foile cu poezii confiscate, o probă la dosar. ...	114
8. A patra arestare, a patra condamnare. Aiud – reeducarea „cultural-educativă”	128
9. Eliberarea de la Aiud. Sub lupa obtuză a Securității. Căsătoria cu Matilda. Un posibil asasinat?	157
10. După 1989, o altă luptă. O mărturie.	181
11. Ultimii ani de la Aiud.	196
12. Cuvinte de rămas-bun.	206
Bădia Tache Rodas a trecut, neînving, în veșnicie!	206
Necrolog – Constantin Rodas.	211
Tache Rodas – pe ultimul drum	214

CAPITOLUL 1

Familia, copilăria, Frățiile de Cruce

Fișa personală¹⁰ a lui Tache Rodas extrasă din dosarul C.N.S.A.S. numărul 1360546, volumul 3, fila 381, începe astfel: „Rodas Constantin este născut la data de 14.11.1924, în comuna Drăgănești, județul Prahova, fiul lui Crisostomas¹¹ și al Ioanei, necăsătorit, ca studii posedă liceul comercial, de naționalitate greacă și cetățenie grec, lucrează ca funcționar la I.T.A.U. Ploiești¹², cu domiciliul în str. Gheorghe Doja nr. 143”.

Cununia dintre Hrisostomos și Ioana¹³ Rodas a avut loc în data de 2 martie 1924, așa cum aflăm din certificatul de căsătorie. Primul lor copil, Constantin zis Tache, s-a născut pe 14 noiembrie al aceluiași an: adică după nouă luni și două săptămâni de la căsătoria părinților.

Locul neplanificat de venire pe lume a micuțului Constantin a fost comuna Drăgănești. O localitate aflată la 30 de kilometri de Ploiești, în partea de sud-est a județului Prahova, ce are ca delimitare sudică râul Prahova. Acolo se afla moșia de la țară a familiei, unde Hrisostomos Rodas, întreprinzător cunoscut din Ploiești, cumpăraseră nu cu mult înainte această proprietate.

Concluzia că afacerile familiei Rodas erau prospere reiese din faptul că posedau mai multe proprietăți: o casă în București, două case în Ploiești, un restaurant – „La Cristu”¹⁴ – tot în Ploiești, și această moșie de la țară, cu terenuri vaste, pe a căror suprafață se găseau: viță-de-vie, pădure și culturi de cereale.

Tatăl venise în România cel mai probabil la începutul anilor '20, atunci când o mare parte din populația greacă rămasă în viață, provenită de pe actualul teritoriu al Turciei, a fost forțată să plece. Episodul este unul extrem de tulbure și cutremurător, rămânând o pată prea puțin amintită pe obrazul Europei moderne.

¹⁰ Din data de 24.01.1972, întocmită de Consiliul Securității Statului, Inspectoratul de Securitate județ Prahova, Serviciul I, Biroul 1.

¹¹ Hrisostomos este numele corect, nume primit cel mai probabil după unchiul său, martirizat de turci.

¹² Întreprinderea de Transporturi Auto și Utilaje din Ploiești. Se afla la ieșirea din oraș, în dreptul podului din cartierul Bariera Bucov, pe partea dreaptă. În prezent, în acel loc activează diverse depozite și sedii de firme.

¹³ Născută Popescu, la Valea Călugărească, pe data de 10 februarie 1908, fiica lui Alexandru și a Mariei.

¹⁴ Conf. Dosarului de firmă din anul 1931: PH-F-00140-2-1931-4530, aflat la Arhivele Naționale ale României – <http://cautare-b.archivelenationale.ro/cautare-b/detail.aspx?ID=71...> (accesat la data de 12.02.2021).

În timpul Primului Război Mondial, dar și după încheierea lui, în Turcia a avut loc cel mai mare masacru îndreptat împotriva poporului grec indigen, cunoscut astăzi în istorie ca „Genocidul grecilor”. A constat în uciderea sistematică a populației grecești de pe teritoriul Turciei între anii 1914 și 1922, având la bază apartenența religioasă și etnică. În acest program au murit aproximativ 450.000 de greci. Printre „marile temeri ale turcilor”, cea mai importantă pleca de la faptul că aceștia ar fi salutat dușmanii Imperiului Otoman ca pe niște eliberatori. În legătură cu acest subiect este elocventă afirmația cancelarului Germaniei, Theobald von Bethmann-Hollweg, din anul 1917: „Sunt indicii că turcii plănuiesc să elimine elementul grec ca dușman al statului, așa cum au făcut anterior cu armenii. Strategia implementată de turci este de a disloca populația spre interior fără a lua măsuri pentru supraviețuirea ei și expunând-o la moarte, foamete și boli. Casele abandonate sunt apoi prădate și arse sau distruse. Ce s-a făcut armenilor se repetă cu grecii”.¹⁵

Bădia Tache povestea adesea celor cunoscuți un trist episod ce a avut loc atunci în familia lor, deși el nu era încă născut. Aflase de la tatăl lui că, în anul 1922, fratele bunicului său după mamă (mai exact fratele străbunicului lui Tache Rodas), mitropolitul Hrisostomos al Smirnei¹⁶, a fost ucis în ziua de 27 august. Prins în timpul săvârșirii Sfintei Liturghii de către armata turcă în frunte cu comandantul orașului Nourentin Pașa, a fost scos din biserică și predat mulțimii turcilor furioși. În timpul neînchipuitelor torturi, se spune că sfântul îi binecuvânta. O relatare a lișării Sfântului Hrisostomos există din partea unui observator al armatei franceze, staționată acolo: „Mulțimea l-a luat pe mitropolitul Hrisostomos și l-a dus cu ea, puțin mai departe, în fața unei frizerii a unui italian... S-au oprit, și mitropolitul a fost îmbrăcat în halat alb de frizer. Au început să-l bată cu pumnii și să-l scuie în față. L-au înjunghiat cu pumnalele. I-au smuls barba, i-au tăiat nasul și urechile. Soldații francezi erau dezgustați de ceea ce vedeau și ar fi vrut să intervină, dar comandantul lor avea ordine stricte să rămână neutri. Cu un foc de revolver și-a împiedicat oamenii să-i salveze viața mitropolitului. Hrisostomos a fost înjunghiat de moarte pe o stradă lăturalnică, în cartierul Iki Cheshmeli, unde a murit din cauza rănilor îngrozitoare”.¹⁷ Astfel și-a aflat moartea martirică Sfântul Mucenic Hrisostomos al Smirnei, la vârsta de 55 de ani, un adevărat luptător pentru dreapta credință și apărarea grecilor persecutați.

¹⁵ Midlarsky, Manus I. (2005), *The Killing Trap: Genocide in the Twentieth Century*, Cambridge University Press, pp. 342-343.

¹⁶ În anul 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Greciei i-a canonizat pe Hrisostomos al Smirnei, Grigorie al Kydoniei, Ambrosios al Moschonisei, Procopius al Iconiumului, Euthymius al Zelei, alături de clerul și mirenii care au fost măcelăriți în timpul dezastrului din Asia Mică.

¹⁷ Milton, Giles, *Paradise Lost: Smyrna 1922: The Destruction of Islam's City of Tolerance*, Hodder & Stoughton Ltd., Londra, 2008, pp. 268-269.

După 20 de ani, în anul 1942, strănepotul său, Constantin Rodas, avea să înceapă să calce pe aceeași cale a martiriului, la noi în țară, însă tot pentru apărarea neamului și a credinței.

Micuțul Constantin se remarcă încă din copilărie ca având o inteligență și agerime peste ale celor de vârsta lui. Știa pe dinafară multe poezii și avea o deosebită înclinație către limbile străine. Însă prin credința în Dumnezeu s-a diferențiat cel mai mult de copiii de aceeași vârstă. Încă de mic la el credința era cultivată, o practica, rugându-se frecvent. Darul acesta minunat îi fusese insuflat de ambii părinți. Știa pe dinafară Paraclisul Maicii Domnului, Psalmii lui David și Acatistul Domnului Iisus Hristos. Pentru inteligența, virtuțile și credința sa vie în Dumnezeu, dar și pentru faptul că avea rezultate foarte bune la învățătură, fiind premiant, tânărul Constantin a fost cooptat în timpul liceului în Frățiile de Cruce.

Apartenența la Frățiile de Cruce nu era accesibilă oricui. Cei care intrau în această organizație de tineret legionar trebuiau mai întâi să dea dovadă de reale virtuți: buni la învățătură, iubitori de țară, disciplinați, cu un solid discernământ, gata de jertfă pentru semeni, foarte muncitori și activi în acțiunile filantropice. Cel mai important criteriu însă era credința strămoșească. Astfel, cei care pășeau în această organizație trebuiau să demonstreze că au o viață creștină autentică: să participe constant și frecvent la slujbele bisericești, să aibă un duhovnic de care să asculte, să se spovedească și să se împărtășească, să se roage zilnic și, bineînțeles, să țină cu strictețe rânduiala posturilor de peste an¹⁸. Cei mai mulți, fie copii, fie adulți, găseau aceste condiții imposibil de atins.

Pentru a clarifica însă opțiunea lui Tache Rodas din fragedă tinerețe de a intra în Frățiile de Cruce, datoria mea, scriind această carte cu bogat conținut biografic, este să dau dovadă de obiectivitate, pe cât este posibil, judecând cu dreptate decizia sa de a adera la această organizație. Știu că mulți nu sunt de acord cu o astfel de opțiune ideologică, însă cred că mai întâi trebuie înțeles contextul național și internațional al acelor vremuri, și tocmai de aceea să nu ne grăbim a developa o judecată simplistă. Privind din perspectiva actuală, a unei Europe „maturizate”, care va fi ars toate etapele unui război mondial pornit din extremism ideologic, poate părea ușor surprinzător ceea ce voi spune în continuare. Mișcarea Legionară a plecat și s-a identificat însă strict cu dimensiunea românească, având ca înveliș contextul credinței creștin-ortodoxe, împletit firesc cu tradiția și cultura acestui popor. De aceea, nu trebuie pusă, din capul locului, în rândul celorlalte mișcări de dreapta din Europa. Cei care insistă să facă acest lucru pleacă de la o premisă greșită, căzând într-o altfel de extremă, păguboasă pentru elucidarea cu bună credință a acestei chestiuni.

¹⁸Vezi Circulara cu privire la post și rugăciune dată de Corneliu Zelea Codreanu în 17-18 februarie 1938 către legionarii din toată țara.

Jurnalistul Pamfil Șeicaru¹⁹, în anul 1947, era de părere că: „În 1927, când Garda de Fier se organiza, n-avea nimic în comun cu organizația fascistă și încă mai puțin cu național-socialismul. Zece ani mai târziu, când Garda de Fier constituia o forță importantă, și prin structură și metode era un factor politic capabil să intimideze pe Rege și partide, începu să intereseze Berlinul. Totuși ceea ce a dat naștere la devieri de proporții amenințătoare față de conducătorii democrației românești din partea Gărzii de Fier se datorează întru totul concepțiilor regelui Carol”²⁰.

Pe de altă parte, judecățile, condamnările, dar mai ales etichetările vehemente, fără drept de apel ale Mișcării Legionare, par cel puțin exagerate. Evocându-se un pericol prezent pentru o ideologie apusă, cu membrii săi plecați de mult dintre noi și care nu cred că mai poate răspunde nevoilor actuale ale popoului nostru, suspectez că se urmărește altceva: discreditarea unor valori incontestabile ale popoului român și, cel mai probabil, întărirea extremei stângi, continuându-se demersul început la sfârșitul anilor '40 și începutul anilor '50. Nu ar fi de mirare, de vreme ce știm că la noi în țară comunismul nu a fost niciodată cu adevărat condamnat, iar unii dintre cei care insistă ca lucrurile să fie văzute în această lumină, în anii '70 și '80 își etalau cu nonșalanță convingerile ideologice în volume consacrate ateismului și materialismului dialectic... în timp ce popoul nostru suferea grav tocmai din cauza acestor ideologii aplicate. Trag totuși speranță că timpul e mereu un sfetnic bun și va demantela această ipocrizie.

Cu privire la ceea ce îi motiva pe tineri să intre într-o organizație de tineret legionar, consider pertinentă opinia lui Grigore Gafencu²¹, politician, diplomat și jurnalist: „Ar fi nedrept să atribuim o inspirație și influențe străine acestei mișcări, care nu era lipsită de un oarecare idealism primitiv, e adevărat, și destul de naiv, dar capabil de înălțare și sacrificii, idealism prin care ea câștigase tinerețel românesc...”²²

În cazul de față, plecând, pe de o parte, de la vârsta fragedă a bădiei Tache, iar, pe de alta, de la contextul politic și social al acelor vremuri scuturate de pericolul bolșevic ce bătea amenințător la ușă, având ca scenă o Europă sfâșiată de război și o Românie deposedată de mari teritorii, este lesne de înțeles de ce mulți tineri simțeau că trebuie, într-un fel sau altul, să opună rezistență acestui real pericol. Din dragoste de neam, de țară și de credință (valori pe care bolșevismul făgădu-

¹⁹ Pamfil Șeicaru – patriot român, ofițer în Primul Război Mondial, s-a evidențiat prin acte de eroism, fiind citat cu Ordin de zi pe Armată și decorat, jurnalist începând din aprilie 1918, președinte al Sindicatului ziariștilor, a fost fondator și director al ziarului *Curentul* până în august 1944, când a plecat definitiv din țară.

²⁰ Pamfil Șeicaru, *Pax americana o Pax sovietica*, Madrid, 1947, p. 35.

²¹ Grigore Gafencu – Ministru al Afacerilor Străine în guvernul condus de Iuliu Maniu (1928), mai apoi Ministru de Externe din 22 decembrie 1938 până în 30 mai 1940.

²² Grigore Gafencu, *Preliminaires de la guerre à l'Est*, Fribourg, Suisse, 1944, p. 267.

ia să le ștergă pretutindeni), voiau să stea potravnici cu orice preț unei astfel de ideologii. Ce om întreg nu ar fi sărit din toți rărunchii să-și apere teritoriul țării și valorile poporului său? Chiar prin acest fapt bădiei și celor ca el li se certifică, și nu anulează, convingerea și statura cu adevărat creștine. Înțelegem astfel că linia de demarcație dintre o prejudecată fără argumente întemeiate și o experiență concretă de viață va face întotdeauna diferența dintre minciună și adevăr. Ea nu se poate șterge sau modifica, chiar dacă adesea se poate ascunde sau opaciza din rea voință.

Bădia Tache și numeroși semeni ai lui, care astăzi nu mai sunt pentru a da mărturie, fiindcă au îndrăznit să se opună șenilei comuniste, ce venea să niveleze tot ceea ce clădise în mii de ani un popor, au suferit cele mai crude suplicii pe care le-a putut cuprinde vreodată istoria. Oare nu-i preț de ajuns? Pare-se că nu, câtă vreme numele lor sunt și astăzi întinate. De pildă, un binecunoscut site de enciclopedie *online* consemnează despre Tache Rodas la rubrica ocupație: *fascism clerical*. Am descoperit cu uimire această informație publică. Întâi de toate, nu are nici o noimă nefericita asociere de cuvinte. Bădia nu a fost cleric. Astfel, vrând-nevrând, cei care sunt responsabili de o astfel de gogomanie etimologică și sintactică confirmă, prin extrapolare, că bădia nu a fost niciodată fascist. Printr-o minciună se dezvăluie și cealaltă minciună. Iar acest exemplu dat mai sus arată maniera multiplelor tentative de înfierare în mod mincinos și revoltător a martirilor temnițelor comuniste: mai rău decât o făceau comuniștii clasici. Fișele matricole penale întocmite de Securitate dau dreptate afirmațiilor mele. Personaje poziționate din interes în afara acestui popor incendiază fără întârziere, atunci când au ocazia, imaginea acestor martiri, pentru... „trecutul lor”. Ei sunt ai noștri. Sunt martirii noștri pe care noi trebuie să îi plasăm acolo unde le este locul: în sânul acestui neam, în rândul sfinților și departe de privirile hâtre ale neo-comuniștilor atei, care au fost, sunt și vor fi străini de idealurile acestui popor. Doar așa ne putem numi un popor liber. Cu alte cuvinte, parafrazând o expresie a marelui Eminescu, pe care o folosea adesea: „deie-ni-se voie” să alegem noi ce facem cu eroii noștri și cu personalitățile noastre istorice (nu mai puțin martirizate în vremea totalitarismului comunist). Un regim ce ne-a creat pagube incalculabile, încă neinterzis nicăieri.

Revenind... Din anul 1940, de la vârsta de 15-16 ani, bădia s-a înscris în Frățiile de Cruce. O vârstă încă a copilăriei, unde a activat ca „șef al F.d.C. din Liceul Comercial Ploiești, între anii 1940 și 1941”²³. Primul contact, însă, cu Mișcarea Legionară îl avusese pe la mijlocul anilor '30, pe când a mers cu tatăl lui la sediul din Ploiești. Tatăl bădiei era simpatizant al legionarilor. Într-un interviu²⁴ lu-

²³ Conform unei fișe personale completată de mână, din același dosar C.N.S.A.S. menționat anterior, fila 382.

²⁴ *Experiențe carcerale în România comunistă*, p. 286.

at lui Tache Rodas de către unul dintre cercetătorii Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc – (I.I.C.C.M.E.R.)²⁵, bădia spunea: „Tatăl meu simpatiza cu legionarii și frecventa primul cuib legionar din Ploiești, «Deșteptarea României», al cărui șef era doctorul Nicolescu. Era un grup numai de oameni pregătiți și muncitori. Pe mine m-a luat tata de două ori acolo, și pe urmă, spre satisfacția mea, când se ducea după-amiaza la sediu, eu luam ziarele care apăreau și le dădeam lor”.

În același interviu, bădia Tache explică motivul pentru care a intrat în Frățiile de Cruce și ce anume a declanșat această dorință: „A venit momentul cu biserica, când comunismul avansase (în Europa – *n.a.*) și era războiul civil din Spania, prin care comuniștii, rușii, au vrut să pună mâna pe intrarea în Mediterană, să aibă un cap la Gibraltar. Și-atuncea foarte multe țări au ajutat trupele comuniste pentru distrugerea Bisericii, să puie mâna pe Spania. Chiar și Nicolae Titulescu a acceptat, a trimis armament, tancuri și avioane la comuniști. În Spania, erau Ana Pauker²⁶, tata lui Petre Roman²⁷... Și atuncea, cum Mișcarea Legionară apăra Biserica, a trimis oameni acolo să sprijine mișcarea naționalistă. Moța a venit cu propunerea și Căpitanul²⁸ foarte greu a acceptat. Erau șase, și-n ultima clipă vine Vasile Marin²⁹, prieten foarte bun cu Ion Moța și spune: «Vreau să fiu al șaptelea sicriu!» Greu a acceptat. Lumea spunea că e propagandă asta cu: «Vreau să mor pentru Biserică!», fiindcă era vorba de Biserica Catolică, dar dom'le, acolo se dărau biserici, au fost scoase sfintele moaște, le-au aruncat în stradă...

Moța și Marin au murit pe 13 ianuarie. S-a anunțat în țară, și-atuncea s-a pregătit venirea lor în țară. Dom'le, pentru mine, ca un copil, a fost impresionant

²⁵ Structură guvernamentală înființată în decembrie 2005 prin Hotărârea de Guvern 1724/2005 sub denumirea inițială de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului din România (I.I.C.C.R.). În forma actuală, ea este rezultatul contopirii, în noiembrie 2009, dintre I.I.C.C.R. și Institutul Național pentru Memoria Exilului Românesc (I.N.M.E.R.). Scopul principal al instituției rezultate îl reprezintă investigarea și identificarea abuzurilor și încălcărilor drepturilor omului pe durata dictaturii proletarietului în România, sesizarea organelor îndreptățite să ia măsuri în aceste cazuri, precum și conservarea memoriei exilului românesc și în general a memoriei crimelor totalitarismului comunist de la noi și din lume.

²⁶ Ana Pauker, născută Hana Rabinsohn pe 13 decembrie 1893, la Vaslui. Politician și militant comunist român, de origine evreiască, una dintre puținele femei din epoca stalinistă care a ajuns în funcții politice înalte. A fost prima femeie vicepremier și ministru de externe din lume, decedată pe 14 iunie 1960, la București.

²⁷ Valter Roman – nume real Ernst Neuländer (1913-1983), comunist român de origine evreiască. S-a înrolat voluntar în brigăzile comuniste din Spania în anul 1936. După întoarcerea în țară, începând cu anul 1946 a fost: șef al Direcției de Educație, Cultură și Propagandă a Armatei, șef al Direcției Superioare Politice a Armatei, ministru al Poștelor și Telecomunicațiilor, Membru al C.C. al P.C.R. Din anul 1954 a deținut funcția de director al Editurii Politice, până la moartea sa.

²⁸ Corneliu Zelea Codreanu (cunoscut în cadrul Mișcării Legionare ca și „Căpitanul”, 1899-1938), om politic, fondatorul și liderul Mișcării Legionare până la asasinarea sa din 30 noiembrie 1938.

²⁹ Ion Moța (1902-1937) și Vasile Marin (1904-1937), doi dintre cei mai vechi membri ai Mișcării Legionare, au murit pe 13 ianuarie 1937 la Majadahonda, lângă Madrid, în timpul Războiului Civil spaniol.

ce s-a întâmplat, că de la granița până la București convoiul se oprea în toate orașele, lumea stătea în genunchi cu lumânări aprinse... Dar totul s-a petrecut într-o ordine și-o liniște de s-au speriat guvernanții. Pentru că educația noastră era creștină, de respect față de cei în vârstă”.

Este clar că acest eveniment al revenirii în țară și modul de organizare al funeraliilor acestor eroi legionari l-au marcat în mod deosebit. În continuare, bădia Tache povestește cum a intrat în F.d.C.: „În '40 am intrat în Frăția de Cruce, însă până să fii frate de cruce erai întâi frățior³⁰, pe urmă prieten de mănunchi și doar vreo cinci sau șase ajungeau să depună jurământul, legământul față de Cruce. Legământul era frumos, că te duceai pe munte undeva, seara, cu corturile, te pregăteai, să fii frumos îmbrăcat a doua zi. Însă Carol a vrut să ia el tineretul, și-atunci, ca să pară șeful tineretului, a făcut Straja Țării³¹, cu uniforme și așa mai departe, dar era totul comandat.

După lovitura lui Antonescu³², noi am mers mai departe, pentru că pericolul comunist era mare. Lângă casa noastră era o casă veche, în care stătea un maior de la Armata Albă³³ din Rusia, cum ziceau ei, cu soția și doi copii mici de tot, săracii... Când a aflat ce se întâmplă în război a zis: «Trebuie să fug din România, că dacă vin ăștia m-am nenorocit». Noi nu înțelegeam încă”.

Despre Constantin Rodas, din același dosar întocmit de Securitate, cu nr. I360546, prezent la C.N.S.A.S., aflăm că în anul 1942, anul primei arestări, era elev la Liceul Comercial de Băieți „Spiru Haret” din Ploiești³⁴, localizat pe strada Gheorghe Doja nr. 68. Aceași stradă pe care locuia și familia Rodas.

Un element important din această fișă personală este acela că bădia „este pașaportar, deoarece nu i s-a aprobat nici până în prezent³⁵ cetățenia română”. Apoi se face o scurtă și rece referire la familie: „Tatăl său a fost negustor în orașul Ploiești și a plecat definitiv în Grecia în 1950 împreună cu un fiu de al său, și anume Rodas Dumitru zis Mimi, fost legionar.³⁶ Tatăl a decedat ulterior, iar fra-

³⁰ Membrii F.d.C. cu vârsta de până la 14 ani făceau parte din „Trupa de frățiori”. Mai exista o etapă intermediară: „Prieten de mănunchi”, și abia apoi, după evaluarea faptelor, tânărul devenea „Frate de Cruce”, depunând „Legământul”.

³¹ Straja Țării – organizație de tineret înființată de Carol al II-lea în decembrie 1938, după instaurarea dictaturii regale.

³² Este vorba de fapt despre evenimentul cunoscut ca „Rebeliunea legionară” din 21-23 ianuarie 1941, când Ion Antonescu i-a îndepărtat de la putere pe legionari.

³³ Armata Albă (Garda Albă), brațul înarmat al Mișcării Albe, grup care se opunea bolșevicilor după Revoluția din octombrie 1917. Luptele dintre cele două facțiuni au durat până în 1921.

³⁴ Înființat sub această denumire prin ordinul Ministerului Instrucțiunii, nr. 26219/15 februarie 1938, prin care se unificau cele două școli comerciale de băieți existente în orașul Ploiești: Școala Superioară de Comerț, respectiv Gimnaziul Comercial.

³⁵ Fișă întocmită de Securitate în anul 1972.

³⁶ Fratele mai mic al lui Constantin Rodas, Dumitru „Mimi” Rodas, a fost doar membru F.d.C., întrucât era elev de gimnaziu în 1942. A fost judecat și achitat atunci. Abia în 1948-1949 comuniștii îl condamnă și pe el la câteva luni de închisoare, la Tribunalul Militar Brașov, în același proces cu Ta-

tele lui Rodas se află la Atena, purtând corespondența cu el. Mama obiectivului este în viață și domiciliază în Ploiești, împreună cu fiul ei Rodas Constantin”.

De remarcat este modul simplist al Securității de a trata la începutul anilor '70 viața personală a unei familii fragmentate definitiv, printr-o contribuție hotărâtoare a acestei instituții opresive. În realitate, o adevărată dramă se petrece în familia Rodas începând cu anul 1948, anul celei de-a doua condamnări și celei de-a treia întemnițări a bădiei. Cei doi frați, Constantin și Dumitru, aveau cetățenie greacă, după tatăl lor. Atunci când comuniștii au venit la putere³⁷ și au început masive arestări³⁸, Hrisostomos Rodas plănuia să-și ia întreaga familie în Grecia. Avea toate motivele să se teamă pentru familia lui. Mai ales că tânărul Constantin fusese condamnat deja în regimul antonescian pentru apartenență la „mișcarea contra-revoluționară”³⁹. Dintr-un sentiment firesc, Ioana, mama celor doi băieți, nu a dorit să-și părăsească țara. Era foarte legată de locurile natale și de părinți. Spunea că nu ar putea să se adapteze și să trăiască într-o altă țară. Însă, pentru ca fiii ei să nu fie puși în pericol, și-a dat consimțământul ca Hrisostomos să ia ambii băieți și să plece în Grecia, până când pericolul comunist va trece. Mulți dintre români nutreau această speranță, că nu vor fi lăsați în strânsoarea comunistă pentru prea mult timp. Că forțele democratice occidentale vor interveni și totul va reveni la normal. Nimeni nu putea crede că tăvălugul comunist nu va mai putea fi îndepărtat prea curând, extinzându-se de-a lungul mai multor generații. Că nu va mai pleca de la noi din țară până când nu-și va fi consumat răul vast, săvârșit în toate segmentele. Un rău care ne bântuie pe termen incert.

Comuniștii aveau însă să permită doar unuia dintre părinți să plece, respectiv tatălui (de cetățenie greacă), însoțit de un singur copil. O evidentă dovadă de cruzime prin care era secționată o familie, puși cu toții în fața unei decizii greu de luat. Tache Rodas a știut totuși să o transforme într-una ușoară. Nu a întârziat să spună că va rămâne el, împreună cu mama Ioana⁴⁰. O iubea enorm și nu ar fi putut să o lase singură, chiar și în situația în care ar fi avut acceptul Securității ca să-și poată însoți și el tatăl. A înțeles că trebuia să fie cel jertfit, pentru ca măcar tatăl și fratele mai mic să scape de pericolul recent instalat la noi în țară. Din păcate, tatăl bădiei nu a mai apucat să se bucure de această redobândire a libertății, murind la scurt timp de la ajungerea în Grecia în condiții neelucidate.

che. Pe de altă parte, nu se face însă nici o referire aici la tatăl lor, Hrisostomos, legat de faptul că fusese, conform spuselor lui Constantin Rodas, cel puțin „simpatizant” al legionarilor, în anii '30.

³⁷ Prin alegerile fraudate din anul 1946, folosind celebrele urne cu fund dublu.

³⁸ Începând cu luna mai a anului 1948.

³⁹ Termen folosit adesea la început de comuniști, desemnându-i pe cei care se opuneau instaurării comunismului la noi în țară.

⁴⁰ Mama Jana, cum o numeau bădia Tache, cei din familie și apropiații.

CAPITOLUL 2

Regimul Antonescu – prima arestare și condamnare, primele perioade de detenție

„În contextul creat de cedările teritoriale către U.R.S.S. din iunie 1940, Mișcarea Legionară s-a prezentat drept forța politică ce putea interveni pe lângă Germania pentru a evita o nouă divizare a teritoriului național.”⁴¹

Contextul politic din România anului 1940, așa cum spuneam în capitolul anterior, era unul plin de frământări, devenit peste noapte greu de gestionat și de prevăzut. Din cauza pierderii Basarabiei, nordului Bucovinei, ținutului Herței, Cadrilaterului și a unei importante fâșii din Ardeal, teritorii câștigate în urmă cu mai bine de 20 de ani prin mult sânge vărsat, românii se simțeau trădați și amenințați din toate direcțiile. Toate statele învecinate graniței noastre⁴² mușcaseră cu fervoare ample teritorii românești. Politica slabă a guvernelor șterse și des perindate, dar mai ales politica dictaturii falimentare a regelui Carol al II-lea nu puteau să nu genereze în final consecințe. În acest context, se impunea o acțiune concretă din partea opoziției, iar în august același an, poziția lui Carol a fost amenințată. Legionari conduși de Horia Sima⁴³ au încercat să-l îndepărteze pe monarh de la putere. După acest episod eșuat, regele l-a chemat la cârma guvernului pe Ion Antonescu⁴⁴ pentru a forma un nou guvern. Genera-

⁴¹ Ilarion Țiu, *Mișcarea Legionară după Corneliu Codreanu – Dictatura Regală (februarie 1938 -septembrie 1940), Mecanismele schimbului de generații*, Colecția FID, Editura Vremea, București, 2007, pp. 163-164.

⁴² Cu excepția Serbiei, Cehoslovaciei și Poloniei (cele din urmă ocupate de Germania la acel moment se învecinau și ele cu România).

⁴³ Horia Sima (3 iulie 1906, Mândra, Brașov-25 mai 1993, Madrid), politician legionar român, al doilea și ultimul comandant al Gărzii de Fier, cunoscută și sub denumirea de Legiunea Arhangelul Mihail sau Mișcarea Legionară. Sima a fost ministru în guvernul Ion Gigurtu (patru zile) și vicepreședinte al consiliului de miniștri în guvernul național-legionar prezidat de Ion Antonescu. În zilele de 21-23 ianuarie 1941, Horia Sima a declanșat și a condus „Rebeliunea legionară” împotriva conducătorului Ion Antonescu și a armatei române, pentru care a fost condamnat în contumacie la moarte pe 14 noiembrie 1941.

⁴⁴ Ion Antonescu (2/14 iunie 1882, Pitești, România-1 iunie 1946, Jilava, Ilfov, România), militar și om de stat român, ofițer de carieră (general), șeful Biroului Operațiilor din Marele Cartier General al Armatei în Primul Război Mondial, atașat militar la Londra și Paris, comandant al Școlii Superioare de Război, șef al Marelui Stat Major și ministru de război, iar din 4 septembrie 1940 până în 23 august 1944 a fost prim-ministru al României cu titlul de „Conducător al Statului”. La 17 mai 1946 a fost condamnat la moarte pentru crime de război de Tribunalul Poporului (organism comunist) din București. La 1 iunie 1946 a fost executat prin împușcare la închisoarea Jilava.

lul Antonescu era la momentul respectiv singura opțiune politică ce putea garanta respectarea ordinii în stat, fiind un apropiat și simpatizant al legionarilor. Nu după mult timp, pe 5 septembrie 1940, Carol al II-lea avea să abdice, recunoscându-și politica păguboasă și lăsând frâiele deloc favorabile ale conducerii țării în mâinile fiului său, Mihai I.

Politica externă a României din anul 1940 și, mai exact, din momentul abdicării lui Carol al II-lea era considerabil diferită față de cea stabilită după Primul Război Mondial. Principalul nostru aliat, Franța, dispăruse ca stat, iar Marea Britanie își concentra toate resursele în a face față războiului de apărare dus împotriva aviației germane.

Pe de altă parte, relațiile diplomatice cu Germania nu erau nici ele prea bune. Nici regele, nici clasa politică românească nu le acordaseră până atunci suficiență importanță. Singura întâlnire, dintre Gheorghe Brătianu⁴⁵ și Hitler, se consumase în anul 1936, în timpul căreia s-a discutat despre o viitoare colaborare, dar care a întârziat să se concretizeze datorită instaurării dictaturii regale. În politica externă, Carol al II-lea dorea să fie un continuator deplin al politicii tatălui său, regelui Ferdinand I, clasând ca relație externă prioritară pe cea cu Franța.

Nici Mișcarea Legionară nu excela în relațiile cu Germania, iar contactele directe din vremea lui Corneliu Codreanu au fost destul de neînsemnate pentru a genera în situația dată vreo reconsiderare a politicii externe germane, care sprijinea tacit Ungaria și Bulgaria pentru redimensionarea prolifică a teritoriilor lor.

Odată cu tentativa violentă a lui Horia Sima după întoarcerea de la Berlin, de răsturnare a dictaturii lui Carol al II-lea, legionarii lui Sima mizau pe preluarea integrală a puterii. Însă acest plan nu a fost agreat de diplomații germani, refuzându-le sprijinul. Ei au preferat ca regele să plece de la putere prin procedeu pașnic. Pe de altă parte, Germania cunoștea foarte bine situația internă a Mișcării Legionare, de dezbinare și dezorganizare, întrucât succesorul lui Corneliu Zelea Codreanu nu era recunoscut de toți liderii organizației.

Toate aceste premise au întărit hotărârea Germaniei de a sprijini mai degrabă un guvern condus de generalul Ion Antonescu, binecunoscut oponent al politicii lui Carol al II-lea și susținător al consolidării relațiilor diplomatice cu Germania. Antonescu era preferat pentru viziunea sa în ceea ce privește politica internă și externă, viziune susținută încă din perioada interbelică. Generalul susținea că relațiile externe ale României trebuiau să devină unele privilegiate cu Germania, pentru ca *Reich*-ul să nu mai sprijine politicile revizioniste ale Ungariei și Bulgariei.

În plan intern: „în septembrie 1940, noul «Conducător al Statului» era acceptat și de forțele politice «democratice», nu numai de extremiștii de dreapta.

⁴⁵ Gheorghe (George) I. Brătianu (28 ianuarie 1898, Ruginoasa, județul Iași-23 sau 27 aprilie 1953, Sighetu Marmației) a fost istoric, om politic român, profesor universitar, membru al Academiei Române.